

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

**Střední odborná škola
a Střední odborné učiliště
Kladno, Dubská**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autor:	Mgr. Lenka Dvořáková
Předmět/vzdělávací oblast:	Český jazyk
Tematická oblast:	Tvoření slov, stylové rozvrstvení a obohacování slovní zásoby
Téma:	Tvoření slov – pracovní list
Ročník:	1. – 4.
Datum vytvoření:	listopad 2013
Název:	VY_32_INOVACE_11.3.19.CJL
Anotace:	Tvoření slov, odvozování, skládání, zkracování – procvičování, test. Slovní zásoba, slovo a jeho význam, významové vztahy – procvičování, test. Materiál je určen primárně pro žáky oborů technického zaměření. Pracovní list navazuje na výkladovou prezentaci a pomocí didaktických cvičení ověřuje zvládnutí daného tématu. Spojení tohoto učebního materiálu a moderních technologií slouží k motivaci žáků a zvýšení jejich interakce v rámci výuky. Využití všech možností multimediálních prostředků usnadňuje porozumění tématu i u slabších žáků a žáků se SPU, udržuje jejich pozornost, podporuje jejich aktivitu.
Metodický pokyn:	Učební materiál lze využít v hodině v rámci procvičování nebo testování dosažených znalostí, k opakování ke společné části maturitní zkoušky. Pro tento účel je přiložen též klíč k cvičením. Pracovní list lze využít v tištěné i elektronické podobě. V hodině se doporučuje prezentovat materiál prostřednictvím interaktivní tabule.

Tvoření slov – procvičování

1. Tvořte k uvedeným základům slova příbuzná (uved'te alespoň 5 slov příbuzných):

-boj- _____

-stav- _____

-květ- _____

2. Jakým způsobem vznikla následující slova?

Čedok _____

světlovlasý _____

nábytkářský _____

3. Nahrad'te podstatná jména v závorkách vlastními jmény míst:

(Tunis) občan - _____ (Adršpach) skály - _____

(Amerika) zpěvák - _____ (Olomouc) tvarůžek - _____

(Kongo) území - _____ (Francouz) zámek - _____

4. Rozdělte slova do skupin podle způsobu jejich tvoření (slovo tvorných prostředků a jejich významu): *výsadbář, pevnost, cihelna, vepřín, mistryně, dobrota, královna, pisatel, plánovač, učitelka, němota, sportoviště, podatelna, hbitost, čtenář, mladice.*

a/ jména činitelská: _____

b/ jména míst: _____

c/ jména vlastností: _____

d/ jména přechýlená: _____

5. Doplňte a správně napište *-nn-* nebo *-n-*:

Byla nevi__á, kame__ý most, vzác__é nástě__é hodiny, skleně__ý džbán, odsouzený
vi__ík, smě__á hodnota, týde__í lhůta, ra__á zelenina, jmenova__ý autor, byli__ý nápoj,
vi__ý ocet, slo__í ucho, tepe__é krvácení, dřevě__á chata, vět__ý rozbor, havra__í křídla.

6. Vytvořte z daných slov složeniny přídavných jmen:

ruský a český → _____ rovný a rameno → _____
jižní Čechy → _____ zahraniční politika → _____
sladký a kyselý → _____ lyrika a epika → _____

7. Rozlište, kdy se jedná o složeniny vlastní nebo nevlastní:

okamžik, lichoběžník, vodotrysk, pravděpodobný, bohumilý, budižkničemu, zemědělec, cílevědomý, dějepis, chvályhodný, zeměkoule, svítiplyn.

a/ vlastní: _____

_____

b/ nevlastní: _____

_____

8. Napište, co znamenají následující zkratky:

ČTK - _____

JUDr. - _____

fa - _____

ARO - _____

Sazka - _____

9. Napište správně slova zkratkou:

doktor medicíny - _____ dvacet procent - _____

v zastoupení - _____ akciová společnost - _____

desetiprocentní - _____ tak zvaný - _____

10. Užijte správně tvary slov ve větách: *nadobro x na dobro, opravdu x o pravdu.*

_____

_____

_____

_____

Správné řešení:

1. **boj**: bojovný, bojovník, náboj, příboj, bojovnice, výboj, atd.

stav: stavět, stavební, stavitel, zástavba, dostavba, výstavba, přístav, atd.

květ: výkvět, okvěti, okvětní, květnatý, květenství, rozkvetlý, odkvetlý, atd.

2. **Čedok** - zkrácením

světlovlasý - složením

nábytkářský – odvozením

3.

tuniský občan

adršpašské skály

americký zpěvák

olomoucký tvarůžek

konžské území

francouzský zámek

4.

a/ jména činitelská: výsadkář, pisatel, plánovač, čtenář

b/ jména míst: cihelna, vepřín, sportoviště, podatelna

c/ jména vlastností: pevnost, dobrota, němota, hbitost,

d/ jména přechýlená: ministryně, královna, učitelka,

5.

Byla nevinná, kamenný most, vzácné nástěnné hodiny, skleněný džbán, odsouzený viník, směnná hodnota, týdenní lhůta, raná zelenina, jmenovaný autor, bylinný nápoj, vinný ocet, sloní ucho, tepenné krvácení, dřevěná chata, větný rozbor, havraní křídla.

6. **ruský a český** → rusko-český

rovný a rameno → rovníramenný

jižní Čechy → jihočeský

zahraniční politika → zahraničněpolitický

sladký a kyselý → sladkokyselý

lyrika a epika → lyricko-epický

7.

a/ vlastní: lichoběžník, vodotrysk, zemědělec, dějepis, svítiplyn,

b/ nevlastní: okamžik, pravděpodobný, bohumilý, budižkničemu, cílevědomý, chvályhodný, zeměkoule

8.

ČTK – Česká tisková kancelář

JUDr. – doktor práv

fa – firma

ARO – anesteziologicko-resuscitační oddělení

Sazka – Sázková kancelář

9.

doktor medicíny – **MUDr.**

dvacet procent – **20 %**

v zastoupení – **v z.**

akciová společnost – **a. s.**

desetiprocentní – **10%**

tak zvaný – **tzv.**

10.

nadobro x na dobro

Nadobro odešel z domova.

Spoléhám na dobro svých blízkých.

opravdu x o pravdu

Opravdu chci zvítězit.

O pravdu se musíš poprat.

Použité zdroje:

- SOCHROVÁ, Marie. *Český jazyk v kostce: pro střední školy*. 1. vyd. Havlíčkův Brod: Fragment, 2007, 224 s. V kostce (Fragment). ISBN 978-802-5301-890.
- MARTINEC, Ivo, Jana Marie TUŠKOVÁ a Ludmila ZIMOVÁ. *Mluvnice: učebnice českého jazyka pro střední školy*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2009, 264 s. ISBN 978-807-2387-793.
- MAŠKOVÁ, Drahúše. *Český jazyk: přehled středoškolského učiva*. 1. vyd. Třebíč: Petra Velanová, 2005, 175 s. Maturita. ISBN 80-902-5715-1.
- HLAVSA, Zdeněk. *Český jazyk pro I.-IV. ročník středních škol: (mluvnická a stylistická část)*. 3. vyd. Praha: SPN - pedagogické nakladatelství, 1997, 279 s. ISBN 80-859-3786-7.
- *Slovník českých synonym a antonym*. 1. vyd. Brno: Lingea, 2007, 573 s. ISBN 978-80-87062-09-8.
- BARTÁK, Matěj et al. *Nový slovník cizích slov pro 21. století*. 1. vyd. Praha: Plot, 2008, 367 s. ISBN 978-80-86523-89-7.
- FILIPEC, Josef et al. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. 4. vyd. Praha: Academia, 2005, 647 s. ISBN 80-200-1347-4.